

РЕЦЕНЗІЯ

**доктора економічних наук, професора,
завідувача кафедри підприємництва і торгівлі
Національного університету «Чернігівська політехніка»**

Іванової Наталії Володимирівни

**на дисертаційну роботу Малиша Володимира Володимировича на тему:
«Інноваційно-інвестиційне забезпечення економічної безпеки промислових
підприємств», поданої на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 073 Менеджмент**

Актуальність обраної теми дисертаційної роботи

Промислові підприємства функціонують в Україні в умовах складних геополітичних, економічних і соціальних викликів. Значна кількість деструктивних чинників формує несприятливе середовище для їх розвитку, проте зазначені суб'єкти господарювання намагаються адаптуватися до сучасних економічних реалій, протидіяти економічним, політичним і безпековим загрозам, а також створювати передумови для стабільного функціонування та розвитку.

Нині промислові підприємства продовжують долати наслідки військової агресії, яка деструктивно вплинули на розвиток окремих галузей економіки, призвели до руйнування значної частини виробничих потужностей, порушення логістичних ланцюгів і традиційних моделей взаємодії між промисловими підприємствами та іншими суб'єктами господарювання. У сукупності зазначені чинники негативно позначилися на рівні економічної безпеки промислових підприємств, їх фінансовій стійкості та спроможності забезпечувати стабільний розвиток у довгостроковій перспективі.

Водночас після початкового етапу адаптації до нових умов господарювання промислові підприємства поступово відновили свою діяльність і сьогодні орієнтуються на активне впровадження цифрових технологій, використання сучасних інновацій та залучення інвестиційних ресурсів для

підвищення ефективності функціонування й посилення здатності протидіяти непередбачуваним викликам зовнішнього середовища. Такий підхід сприяє зміцненню економічної безпеки підприємств і водночас актуалізує необхідність поглиблення наукових досліджень щодо ролі інноваційно-інвестиційного забезпечення у формуванні належного рівня економічної безпеки промислових підприємств.

Зв'язок дисертації з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційна робота виконана в межах планів науково-дослідних робіт Національного університету «Чернігівська політехніка» за такими темами: «Науково-прикладні засади реалізації державної політики розвитку підприємництва в умовах децентралізації влади» (номер державної реєстрації 0120U101816, 2020-2024 рр.), у межах якої автором поглиблено концептуальні положення обґрунтування трансформаційних процесів в інституційному середовищі функціонування промислових підприємств; «Стратегічне управління підприємствами в умовах війни та післявоєнної відбудови» (номер державної реєстрації 0124U004476, 2024-2027 рр.), де автором запропоновано теоретико-прикладні положення трансформації та розвитку системи управління інноваційно-інвестиційними ризиками промислового підприємства в умовах невизначеності.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій та їх достовірність

Існуючі наукові положення за темою дослідження детально проаналізовані автором, що відображено у структурі та змісті роботи. Окрім зазначеного, автором вивчено низку нормативно-правових документів та проаналізовано значний масив статистичної інформації.

Мета дослідження визначена чітко і коректно, предмет і об'єкт відповідають темі роботи. Завдання повністю узгоджуються з метою роботи та забезпечують її розкриття.

Для досягнення поставленої мети та вирішення завдань використано сукупність загальнонаукових та спеціальних методів, а саме: контент-аналіз, групування, системний підхід, структурний підхід, функціональний підхід, процесний підхід, статистичні методи, методи вимірювання і порівняння, динамічний аналіз, методи індукції, дедукції та абстрагування, а також графоаналітичний і табличний методи.

Дисертація Малиша В.В. є ґрунтовною та оригінальною науковою працею, що характеризується цілісною побудовою та відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів №44 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12 січня 2022 р.

Наукова новизна одержаних результатів

Ознайомлення зі змістом дисертаційної роботи та опублікованими науковими працями дозволяє погодитися з положеннями, які виносяться на захист щодо наукової новизни:

- розроблено механізм забезпечення економічної безпеки промислового підприємства шляхом розвитку системи управління інноваційно-інвестиційними ризиками, адаптованої до умов стохастичності та нестабільності зовнішнього економічного середовища;

- удосконалено методичний підхід до оцінювання рівня економічної безпеки промислового підприємства, який базується на комплексному узагальненні існуючих концепцій її оцінювання (аналітичної, тривимірної, індикаторно-індексної, функціональної, матричної та бухгалтерської) з визначенням системи показників, характерних для кожної з них;

- поглиблено теоретико-прикладні положення трансформації та розвитку системи управління інноваційно-інвестиційними ризиками промислового підприємства в умовах невизначеності, що було реалізовано через визначення

основних елементів такої системи, їх взаємозв'язку, опису ролі у функціонування системи економічної безпеки такого підприємства;

- сформульовано концептуальні положення обґрунтування трансформаційних процесів в інституційному середовищі функціонування промислових підприємств, які базуються на результатах побудови матриці сучасних загроз для забезпечення інституційної підтримки належного рівня економічної безпеки цих суб'єктів господарювання в умовах дисипативності зовнішнього економічного середовища, обмеженості фінансових ресурсів та загроз національної безпеки;

- поглиблено понятійно-категоріальний економічної науки у частині уточнення змісту категорії «економічна безпека підприємства», що обґрунтовано через виокремлення двох напрямків розгляду її сутності: модернізаційний та ризиковий; а також ідентифікації окремих концепцій трактування цієї категорії: ресурсно-функціональна, гармонізаційна, конкурентна, захисна, стійкісна;

- теоретико-прикладні положення обґрунтування структури системи економічної безпеки промислового підприємства, у межах якої виокремлено такі складові: фінансова, інноваційно-інвестиційна, інформаційна, маркетингова, технологічна, правова, кадрова, що дало можливість конкретизувати сутність таких науково-теоретичних аспектів щодо розгляду змісту зазначеної системи: інноваційний, інвестиційний, інноваційно-інвестиційний, та виокремити основні інноваційно-інвестиційні детермінанти її забезпечення в сучасних умовах;

- обґрунтовано функціонально-управлінський підхід до забезпечення економічної безпеки промислового підприємства на основі активізації їхньої інноваційно-інвестиційної діяльності, що реалізовано через розгляд базових функцій та складових такого забезпечення, виокремлення і систематизації загальних і специфічних принципів функціонування системи безпеки.

Практичне значення результатів дослідження

Результати дисертаційної роботи впроваджені у діяльність Департаменту економічного розвитку Чернігівської обласної військової адміністрації (01.01-20/258 від 10.02.2026 р.); Чернігівської Регіональної Торгово-Промислової Палати (№ 19/01 від 09.03.2026 р.); ТОВ «Багатопрофільне підприємство «АТІЛОС» (№ 27 від 03.03.2026 р.); ТОВ «Торговий дім «ВІАТ» (№ 54 від 20.02.2026 р.); Національного університету «Чернігівська політехніка» (№ 202/08-3095/ВС від 22.12.2025 р.).

Повнота викладення наукових результатів дисертації в опублікованих працях

За результатами дослідження опубліковано 13 наукових праць, з них: 1 стаття в іноземному науковому виданні, що індексується в наукометричній базі Scopus; 4 статті у наукових фахових виданнях України, що входять до міжнародних наукометричних баз даних; 8 праць апробаційного характеру. Загальний обсяг публікацій – 7,41 друк. арк.; особисто автору належить – 4,79 друк. арк.

Автором дотримані вимоги п. 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р., № 44, щодо кількості публікацій, відповідності опублікованим результатам тим, що містяться у дисертації, апробації її основних положень.

Дотримання норм академічної доброчесності

За результатами аналізу представлених матеріалів не встановлено фактів порушення академічної доброчесності.

Дисертант дотримувався норм та принципів академічної доброчесності, норм законодавства про авторське право, порушень яких, як і академічного плагіату, не виявлено. У дисертації наявні посилання на відповідні джерела,

зазначені у списку використаних джерел, визначено особистий внесок автора в опублікованих у співавторстві працях.

**Висновки та пропозиції, що викликають певні сумніви,
зауваження на окремі суперечності та можуть слугувати підґрунтям
дискусії під час захисту дисертації**

1. У першому розділі доцільно було б ширше розкрити місце цифрових платформ, екосистем та технологій штучного інтелекту у формуванні сучасної системи економічної безпеки промислового підприємства.

2. При дослідженні понятійно-категоріального апарату в роботі доцільно більш чітко розмежувати поняття «інноваційний потенціал», «інноваційна активність» та «інноваційна спроможність», оскільки у сучасній літературі вони мають різне функціональне навантаження (с. 39, рис. 1.5).

3. При дослідженні сучасного стану промисловості варто було б окремо проаналізувати особливості функціонування підприємств, що були релоковані внаслідок воєнних дій, та дослідити особливості забезпечення їх економічної безпеки.

4. У підрозділі 3.2 сформульовано напрями активізації інноваційно-інвестиційної діяльності. Проте варто було б також здійснити їх пріоритизацію за критеріями економічної ефективності.

5. При дослідженні механізму забезпечення економічної безпеки (рис. 3.6, с. 231) бажано було б більш детально висвітлити можливості використання технологій штучного інтелекту при управлінні ризиками.

Вказані зауваження та дискусійні положення не знижують загальної теоретичної та практичної значущості дисертації та не впливають на позитивну оцінку дисертаційної роботи Малиша Володимира Володимировича.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Малиша Володимира Володимировича на тему «Інноваційно-інвестиційне забезпечення економічної безпеки промислових

підприємств» є завершеним дослідженням, яке виконане на актуальну тему, містить положення наукової новизни.

Дисертація відповідає спеціальності 073 Менеджмент.

Дисертаційна робота відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12 січня 2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій» (зі змінами) та «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 (зі змінами й доповненнями) та вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами).

Зазначене дозволяє зробити висновок, що Малиш Володимир Володимирович, автор дисертації «Інноваційно-інвестиційне забезпечення економічної безпеки промислових підприємств», заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 Менеджмент.

Рецензент:

доктор економічних наук,
професор, завідувач кафедри
підприємництва і торгівлі
Національного університету
«Чернігівська політехніка»

Наталія ІВАНОВА